

SZOLDÁN ZITA EDIT

KÖZÖSSÉGSZERVEZŐ ÉRTÉKEK, RÉSZVÉTEL, KÖZÖSSÉGHEZ TARTOZÁS IGÉNYE

A rögzített interjúk alapján tanulmányomban összegyűjtöm azokat a legfőbb közösségszervező értékeket, amelyek összetartják a közösségeket, majd pedig bemutatom az állampolgári részvételre és a közösséghez tartozás igényére vonatkozó interjúk anyagot.

Közösségszervező értékek

Amikor a közösségek egy meghatározott életfelfogás vagy egy művészeti műfaj rajongóit gyűjtik egybe, akkor legelhivatottabb céljuk és érdekük ennek érvényt szerezni, elismertetni és közösségi keretet biztosítani.

„...magának a műfajnak az elismertsége az mindenképpen egy jó cél nálunk, hogy ezt a külföldi rangra mi is felhozzuk.” (Hobbiközösség)

„A közösség célja a Csongrád megyei szőlő és a létrehozandó bor megismertetése megyén, országon belül. Ne csak az legyen, hogy a villányi borok jók. Az alföldi boroknak is van szépsége, bája és finomsága.” (Borlovagrend)

A közösséget összetarthatja egy közös hobbi vagy sport üzése, amely rendszeres kikapcsolódási és szórakozási lehetőséget biztosít a tagoknak. Mindemellett preferált tevékenységüknek hasonló érdeklődési körű emberek között hódolhatnak.

„...a cél, hogy hasonló érdeklődési körű emberek bizonyos időn keresztül egy helyszínen jól érezzék magukat...” (Hobbiközösség)

Az interjúkból kiderül, hogy a közösségeknél a közös érdeklődés mellett gyakran a hasonló életkor is éppen olyan fontos szervezőerő.

„Ennek az egésznek az indulása azon alapult, hogy ilyen hasonló korú embereknek legyen szórakozási lehetősége, mert azok itt viszonylag korlátozottak, és amikor ez a klub megalakult, az volt a célja, hogy ilyen lehetőségeket biztosítson ennek

a korosztálynak arra, hogy az idejüket eltöltésük hasznosabban, vagy érdekesebben.” (Helyi ifjúsági közösség)

A közösségek gyakran támaszt jelentenek, találkozási és ismerkedési lehetőséget biztosítanak a mozgásukban korlátozott, vagy betegséjükkel, másságukkal a többségi társadalomtól különböző embereknek. Számukra a közösség egyszerűsmind eszköz, melynek segítségével el tudják fogadtatni magukat, ezáltal hátrányos megkülönböztetés nélkül élhetnek. Az ilyen közösségek gyakran érdekvédelmi szervezetként is működnek, és az életükhöz nélkülözhetetlen segítséget biztosítanak.

Az egyesületi élet növeli az altruizmust. Aki élénk közösségi életet él többnyire nagyobb hajlandóságot mutat a társadalmi segítségnyújtásra. A közösségi élet működésének központi eleme a segítőkészség és az önfeláldozás.

„Nekünk az a legfontosabb célunk, hogy itt az emberek, sérült emberek, mozgásukban korlátozott emberek megtalálják önmagukat, és ne úgy érezzék, hogy hátrányára vannak a társadalomnak.” (Mozgáskorlátozott közösség)

„Hát azért tartom fontosnak, mert a társadalom mozgósíthatósága... valószínűleg a szolidaritás is csak a közösségeken belül fog megmozdulni...” (Vallási közösség)

A vallási, nemzetiségi és kisebbségi közösségek célja a saját szemléletük, értékeik és hagyományaik ápolása. Olyan hasonló beállítottságú emberek között teszik mindezt, akik bátran vállalják saját értékeiket.

„A közösség számára az a legfontosabb, hogy minél több ember vallja ezeket az értékeket. A rossz cselekedetek, a rossz társaság és a bűn mellőzése. Nagyon fontos, hogy nem tárgyi és anyagi eszközök a legfontosabb (értékek) számunkra, hanem az értékrend váltás a legfontosabb.” (Roma hitközösség)

„...azzal a céllal, hogy egy kicsit másfajta programokat szervezzünk, mint a többi zsidó szervezet... Nekem mindig célom volt az, hogy olyan fesztivált szervezzek, amire én magam is elmennék...több közöm lett igazából azokhoz az emberekhez, mert van egy közös ügyünk, van egy közös célunk... amit szeretünk csinálni, és szeretjük, ha jó programok is vannak ott.” (Zsidó fiatalok önszerveződő közössége)

Az állampolgári részvételről

A részvétel kérdését a lokalitás szintjén vizsgáltuk. A kistelepülések közösségei egyfajta összetartó kapcsot jelentenek a településen. A kistelepülésen élő közösségszervező egyének kezükben tartják a kisközösség civil életét. Az interjúk megmutatják, hogy a legtöbb kisközösségben évenként van több aktuális esemény, ünnep, alkalom, amelyekre az emberek szívesen gyűlnek össze. A településeken van egy kör, amely kezében tartja és irányítja a település civil közösségi életét, ápolja a hagyományokat, állandó lehetőséget teremtve ezzel a lakosok számára a kikapcsolódásra, a kistelepülési gondok megoldására, segítségnyújtásra stb.

„Az elsődleges célom volt, egy olyan tennivaló csapatot összehozni, akik az önkormányzattal keresve a szót, néhány dolgot el tudnánk mondani nekik... úgy gondoltam, hogy a településnek fontos, hogy legyen egy helyi sajtója, ahol a házunk tájáról tudunk tájékoztatni, mind az önkormányzat, mind a kultúra területéről, vagy az olvasó is elmondhatja, mi a problémája és arra választ kap a nyilvánosság előtt... Szerintem az, hogy ez a mind korban, mind iskolázottságban nagyon változó összetételű közösség jól együtt tud dolgozni egy közös cél érdekében. Ez pedig a falu.” (Faluközösség)

A kistelepüléseken az összetartás nagyobb. A kunszentmiklósi interjúkból kiderül, hogy a legtöbben tagok valamilyen közösségben, és gyakran több szervezetben is.

„Én úgy látom, hogy az emberek szeretnek valahova tartozni. Tehát észre lehet venni azt, ahogy egyre kevesebbet mozdulnak ki az emberek, nagyon-nagyon begubóznak, de hála Istennek falun még azt mondhatom, hogy odafigyelnek egymásra.” (Lokálpatrióta)

Napjainkban a polgárok többsége önként vonul ki a politikából, áll el demokratikus jogaitól. Ez részben érdektelenségnek, részben pedig az ismeretek hiányának köszönhető. Közösségek hiányában nehezebben jöhet létre az állampolgári részvétel.

„A társadalom számára, hogyha az emberek többet mozognak közösségben, az lehet hogy fejleszti az emberek együttműködési képességét is egyrészt, másrészt ők boldogabbak lesznek, jobb lesz...” (Helyi ifjúsági közösség)

„A kisközösségek építik ugye fel a társadalmat, tehát a családdal indul. Aztán vannak az úgynevezett kis civil közösségek, akik nem különböző politikai pártokhoz csatlakoznak, vagy csak érintőlegesen. A kis közösségek építik fel a működését a társadalomnak.” (Hobbiközösség)

Az államnak és a civil társadalomnak is együtt kell működni. A kis közösségek léte meghatározó a politika számára, hiszen szükség van a helyi, kistéleplülési kezdeményezésekre. A közösségeknek pedig össze kell fogni ahhoz, hogy érdekeiket érvényre tudják juttatni, valamint közel kell lenniük a helyi döntéshozáshoz.

„Az a kérdés, hogy a polgármesterek együtt tudnak-e (a civilekkel) dolgozni, ha ők együtt tudnak dolgozni, akkor nincs probléma. Ha nem tudnak együtt dolgozni, akkor az nagy baj. Az a lényeg mindig, hogy a közös cél érdekében a többség meglegyen, mert ők hozzák a döntéseket...tehát szerintem csak olyan településeken mozdult meg az élet, ahol a civilség felütötte a fejét.” (Faluközösség)

Ha az emberek közt nincs meg az együttműködés, akkor nem tudnak hatékonyan cselekedni. Ilyenkor az emberek egymás pesszimizmusát erősítik meg és elállnak az együttműködéstől (Putnam, 2004).

„Az, hogy a helyi önkormányzattal egy jobb viszony alakítsunk ki, és meg tudjuk őket győzni arról, hogy érdemes ezt az Ifjúsági Klubot fenntartani.” (Ifjúsági közösség)

„A szakszervezeteknél fontos, hogy a különböző szervek összetartsanak, és együtt működjenek. Ha több ember, több szervezet tud összefogni, akkor nagyobb a kikényszerítő erő is.” (Munkahelyi közösség)

A közösséghez tartozás igényéről

Az emberek életében a valahová tartozás nagyon lényeges motívum. A közösségi élet közösségi identitást teremt. Mégis sokan vannak, akik nem csatlakoznak semmilyen közösséghez. Nagy szerepet játszik ebben a modern korrall járó individualizáció. A polgári életforma hiányzik, ez a gyengülő szolidaritásérzékben éppúgy meglátszódik, mint a házasságok és családok felbomlásában és a bűnözés magas arányában. Kevesebb idő jut társadalmi kapcsolatok ápolására és szabadidős tevékenységekre, mint korábban.

„Az emberekből kiveszni látszik a közösségi szellem, a közösségi értékek. Ez a közösségi erő elveszett. Nincs meg az egységre való törtevés. Bármennyire is elszomorít ez, a hitem által bízom abban, hogy ez megváltozik, és megpróbálják keresni a közösségi hovatartozáshoz vezető utat.” (Roma hitközösség)

„Félnek bárhova tartozni, vagy nem érzik jól magukat, nem találják meg azt a közös hangot...olyan emberek csatlakoznak, akiknek valamilyen oknál fogva

szüksége van ránk. Tehát vagy a betegségéből eredően, vagy a magányából eredően, és szeretne valahova tartozni.” (Mozgáskorlátozott közösség)

Az embereknek szükségük van arra, hogy a családon és a munkahelyen kívül más közösséghez is tartozzanak. Habár a rohanó élettempó és a versenyhelyzet szakadékot teremt a különböző társadalmi csoportok között és kevesebb időt hagy a közösségi életre. Ezt az időhiányt leginkább a közeli kapcsolataink szenvedik meg. Az elégedettség és a boldogság elérése ilyen körülmények között nehéz feladat. Az ember azonban eredendően társas lény, ezeket az akadályokat is le szeretné győzni, mert alapvető szüksége a közösségi lét, a valahová tartozás.

...valamilyen csapathoz tartozni kell. Nem elég a család, a család az egy magánélet, ez a szakszervezeti tagság viszont egy másabb ez szélesebb körű alapokon nyugszik.” (Munkahelyi közösség)

...a kötődés, tehát hogy valami szervezethez kötödni, ismerősöket, barátokat szerezni, esetleg barátnőt, tehát mindig vannak ilyen különböző dolgok, de ezeket nem nagyon lehet kiszámítani, de nálunk jobbra az emberek...” (Hagyományörző egyesület)

A közösséghez való tartozás javít az emberek életminőségén. A kapcsolatok és a közösségi tevékenység növeli az elégedettség érzését. Ugyanakkor a negatív hatású emberi kapcsolatok rontanak az életminőségen. Az elégedettséget és boldogságot nagymértékben az emberi kapcsolatok idézik elő. A közösség és harmónia kapcsolatban áll egymással (Utasi, 2008).

„Szeretem csinálni, mert ha nem szeretném, akkor nem lennék ott. Ilyen szempontból elégedett vagyok...” (Sportközösség)

...van egy olyan érzésem, hogy nem élek hiába, csinálok valamit, ami másoknak jó. És akkor ez bizonyos szempontból megnyugvást, meg nyugodt lelkiismeretet ad.” (Természetvédelmi közösség)

A preferált közösség iránti elkötelezettség nagyon erős kötelék a közösség felé, ugyanakkor konfliktusok oka is lehet a kívüllág felé. Ha az ember nem tudja megtartani az egyensúlyt a közösségi és a magánélet között, akkor ennek természetesen valamelyik oldal látja a kárát.

„Egyedül maradtam. Tehát a család. De én azt gondolom, hogy mindennek van miértje, hiszek abban, hogy valamiért nekem ez volt a sorsom.” (Faluközösség)

Az egyensúlyhoz, amit az interjúalanyok fenn tudnak tartani, hozzátartozik az erős elszántság és elkötelezettség. Ez egyfajta függés is, hiszen többek szerint nem lenne teljes az életük az effajta tevékenységek nélkül.

„Nem érzem azt, hogy valami ellenében teszem ezt, hogy valamit ezáltal elveszíténék. Sőt, azt mondhatom, hogy ha ez veszne el számomra, az volna számomra nagy veszteség és lemondás.” (Jótekonysági egyesület)

„Én nem mondom le semmiről, hiszen én ezt nagyon szeretem csinálni, ezt csináltam korábban is, csak nem ilyen formában, meg nem ilyen intenzitással.” (Mozgáskorlátozott közösség)

„Tulajdonképpen azt hiszem, hogy nem... És tulajdonképpen az, hogy én itt a klubnak a dolgait intézem, azért ez az esetek döntő többségében kedvemre való, szívesen csinálom, hobbiból csinálom.” (Természetvédelmi közösség)

A közösségeknek érdekeik érvényesítéséhez szoros együttműködésre, összefogásra van szükség. A közösségek érdeke más és más. Gyakran pontosan valamely közös érdek érvényesítése hozza össze a tagokat. Máskor hasonló érdeklődésű és életkorú emberek csatlakoznak, fognak össze valamely közös cél érdekében.

Az egyének és társadalomnak egyaránt szüksége van a közösségekre. A közösségek működésével hatékonyabb a társadalomban az érdekérvényesítés és a társadalmi szolidaritás is. A makro-társadalom működéséhez nélkülözhetetlenek a kisközösségek, s így ahhoz is, hogy létrejöjjön az önérdeket érvényesítő állampolgári részvétel.

Az egyének önmegvalósításához is nélkülözhetetlenek a közösségek. A közösségeknek éltető hatása van, javítanak az életminőségen. A közösségi lét közösségi identitást teremt. Közösségekre, közösségi életre saját érdekeink érvényesítése szempontjából is szükség van. Néhány interjú meggyőzően igazolja, hogy az interjúalanyok nem érznek jól magukat, ha nem tartoznának sehova, ha nem tehetnék azt, amit tesznek.

„...nem érezném teljesnek az életemet, ha csak a saját dolgaimmel foglalkoznék, akár saját belső lelki fejlődésről van szó, akár munkáról, vagy családról. Nem, nem tudom elképzelni, hogy ne csináljak ilyen közösségi dolgokat, mert, mert egy csomó mindent nem lehet csinálni egyedül, meg nem csinálja meg helyetted senki.” (Környezetvédő szervezet)